Gemeente Sittard-Geleen

Aan de gemeenteraad

Cluster Geen
Uw brief van
Uw kenmerk
Ons kenmerk 1508694
Behandeld door [redacted]
Telefoon
Onderwerp Veiligheidsvisie Chemelot

Sittard-Geleen, 19 december 2019

VERZONDEN 19 DEC. 2019

Een aantal veiligheidsincidenten op Chemelot waren voor de Onderzoeksraad voor Veiligheid aanleiding om onderzoek te doen en heeft haar bevindingen vastgelegd in het rapport '*Chemie in samenwerking - Veiligheid op het industriecomplex Chemelot*' (2018).

In de kern komt het er op neer dat de Onderzoeksraad voor Veiligheid:

- constateert dat zowel de bedrijfsvoering op Chemelot, als ook het provinciaal toezicht hierop voldoet aan alle wettelijke kaders op het gebied van veiligheid;
- een aantal aanbevelingen doet om binnen de wettelijke kaders concrete acties te ondernemen om de veiligheid verder te verbeteren;
- oproept om op het gebied van veiligheid een ambitie te hebben die verder gaan dat wat wettelijk verplicht is;

Chemelot, de provincie en de gemeenten Beek, Sittard-Geleen en Stein nemen alle aanbevelingen over en geven met concrete acties hier invulling aan. In deze brief informeren wij u hierover, mede ter voorbereiding voor uw bespreking van het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid in de raadsronde van 9 januari a.s.

Gezamenlijke ambitie

De provincie en de drie gemeenten ondersteunen de ambitie van Chemelot 2025 dat Chemelot de meest duurzame en meest competitieve industriesite van Europa wordt. De aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor Veiligheid volgend voegt Chemelot aan deze ambitie toe dat Chemelot ook de meest veilige industriesite van Europa wordt. In deze veiligheidsambitie staat het belang van werknemers en inwoners centraal.

Gezamenlijke aanpak
De aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor Veiligheid volgend, hanteren de provincie en de drie gemeenten de volgende aanpak:

- monitoren, evalueren en transparant bespreken van de voortgang[1] die Chemelot-partijen boeken in het realiseren van de ambitie om de meest veilige industriesite van Europa te worden;
- een bovenwettelijk veiligheidskader voor de industriesite én de omgeving ontwikkelen voor Chemelot, de Provincie en de gemeenten om de veiligheidsambitie te borgen;
- bij de bovenstaande twee punten laten de provincie en de gemeenten zich bijstaan door een adviescommissie waarin expertise is gebundeld:
    - vergelijkbaar met expertise van leden van de Onderzoeksraad voor Veiligheid
    - verantwoordelijkheidservaring van industrie-sites
    - bestuurlijke ervaring
- intensiveren op de BRZO-taken

In de notitie (september 2019) van de Onderzoeksraad voor Veiligheid constateerde deze dat *"bij het formuleren van een ambitieuze visie en doelstellingen voor de veiligheid, een onbalans is ontstaan tussen de voortvarendheid van Chemelot-partijen en die van de overheid. De bedrijven op Chemelot hebben inmiddels een ambitieuze visie en doelen geformuleerd. De provincie Limburg heeft echter een jaar na publicatie van het onderzoeksrapport nog geen visie zoals de Raad die heeft aanbevolen."*

Met de vaststelling van de Veiligheidsvisie zetten nu ook de overheidspartijen een belangrijke stap in de concretisering van de aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor Veiligheid.

Rolverdeling
De Onderzoeksraad voor Veiligheid acht de samenwerking tussen partijen op en buiten de site wezenlijk om de hoge veiligheidsambitie te realiseren. CHEMIE IN SAMENWERKING is dan ook de titel van hun rapport en de basis voor hun aanbevelingen.

Het is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van Chemelot, de Provincie en de gemeenten om het iedere keer weer met elkaar eens te worden over de volgende stap, op weg naar de meest veilige industriesite van Europa.

Om die stap uit te voeren hebben de afzonderlijke partijen formele verantwoordelijkheden. Chemelot voor het realiseren van maatregelen door de afzonderlijke bedrijven op de industriesite. De provincie voor vergunningverlening en handhaving. De gemeenten voor bestemmingsplannen/gebiedsvisies en de participatie van (en communicatie met) inwoners, regionale ondernemers en maatschappelijke instellingen.

[1] Op basis van veiligheidsprogramma SAMEN BEWUST VEILIG van Chemelot

Het overleg van alle partijen is gericht op het bereiken van consensus. De situatie kan ontstaan dat een van de partijen het oneens is met een te zetten stap. Dit wordt dan eerst bespreekbaar gemaakt via het BO Veiligheid. Bij geen consensus kan een partij gebruik maken van de formele verantwoordelijkheid, bijvoorbeeld om wel/niet een vergunning te verlenen of om wel/niet een bestemmingsplan aan te passen. Zodra het samenwerkingsconvenant van kracht is, gelden de daarin vastgelegde afspraken.

Besluit over de veiligheidsvisie
Op 17 december 2019 nam de colleges van B&W van Sittard-Geleen het volgende besluit.

Het college stelt de 'Veiligheidsvisie Chemelot en Omgeving' vast en zal vanuit deze visie samen met het college van Gedeputeerde Staten van Limburg en de colleges van Burgemeester en Wethouders van de drie gemeenten actief bijdragen in:

1. de ambities dat Chemelot niet alleen de meest duurzame en de meest competitieve industriesite van Europa wordt, maar tevens de meest veilige industriesite van Europa;
2. de realisatie van de concrete acties die zijn opgenomen in de Veiligheidsvisie Chemelot en omgeving van Provincie en de gemeenten Beek, Sittard-Geleen en Stein;
3. de realisatie van de genoemde ambitie door gezamenlijk met genoemde partijen:
    a. in het tweede kwartaal van 2020 een groep experts de opdracht te geven om:
        i. de bovenwettelijke ambitie op het gebied van veiligheid concreet en meetbaar te maken;
        ii. de interventies te benoemen die het mogelijk maken om deze ambitie te realiseren;
        iii. inwoners en maatschappelijke partners actief te betrekken bij de uitvoering van de opdracht;
    b. in het vierde kwartaal van 2020 een convenant met de samenwerkende partijen hierover voor te leggen aan de gemeenteraad en Provinciale Staten, met als strekking om:
        i. de concrete, meetbare, bovenwettelijke ambitie op het gebied van veiligheid vast te leggen;
        ii. actief medewerking verlenen aan de interventies die nodig zijn om deze ambities te realiseren;
    c. de gemeenteraad van Sittard-Geleen te informeren over de Veiligheidsvisie Chemelot en omgeving.

Het beschreven bovenwettelijke samenwerkingsconvenant als uitkomst van de opdracht aan de Technische Veiligheidscommissie (TVC) wordt naar verwachting eind 2020 ter vaststelling aan Provinciale Staten en de drie gemeenteraden aangeboden.

Het college van Gedeputeerde Staten en de colleges van B&W van Beek en Stein hebben de bovenstaande punten ook vastgelegd in een besluit.

Overige informatie

Tot zover de informatie over het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid en de Veiligheidsvisie. Onderstaand informatie over de volgende zaken die ook verband houden met de veiligheid van (de medewerkers op) Chemelot en de mensen die in de omgeving hiervan wonen en verblijven:

- evaluatie crisiscommunicatie bij veiligheidsincident 3 augustus
- samenredzaamheid omwonenden Chemelot;
- schuillocaties voor omwonenden Chemelot;
- burgermanifest Veiligheid rondom Chemelot

Evaluatie crisiscommunicatie bij veiligheidsincident 3 augustus

Omwonenden van Chemelot waren zeer ontevreden over de crisiscommunicatie bij de ontsnapping van een gaswolk. De omwonenden dringen er op aan dat de crisiscommunicatie moet aansluiten op (het vergroten van) hun zelfredzaamheid. Dat begint met gesprek daarover van omwonenden, de Veiligheidsregio, Chemelot en de gemeente.

Bijgevoegd is het evaluatierapport van de Veiligheidsregio. Het is opgesteld vanuit de optiek van de Veiligheidsregio zelf. Het perspectief van de omwonenden is maar beperkt aanwezig.

In het evaluatierapport zijn 17 aanbevelingen opgenomen. De volgende aanbevelingen uit het rapport van de Veiligheidsvisie bieden aanknopingspunten voor het gesprek met omwonenden.

- *Voorbereide berichten voor L1 maar ook voor andere communicatiemiddelen zijn nog niet concreet uitgewerkt. Per scenario moet dat naar een volgend niveau van voorbereiding gebracht worden;*
- *Onderzoek op welke wijze gewenst gedrag onder crisisomstandigheden beter geborgd kan worden. Hoe bereiken we doelgroepen en hoe borgen we effectiviteit van maatregelen en handelingsperspectieven;*
- *Onderzoek of en op welke wijze de informatie-uitwisseling tussen Chemelot en de crisisorganisatie vlotter en efficiënter kan verlopen;*
- *Onderzoek de mogelijkheden om Chemelot een grotere/ actievere rol in de communicatie rondom incidenten te geven, in lijn met het mandaat om de WAS-palen te activeren;*
- *Onderzoek welke mogelijkheden er zijn om de bevolking sneller en gevalideerd te informeren;*
- *Het is absoluut noodzakelijk om aan de wens van "de buitenwereld" om zo snel mogelijk en zo adequaat mogelijk geïnformeerd te worden, tegemoet te komen. Daarom zal in overleg met partijen als gemeenten, Chemelot en anderen bezien worden welke mogelijkheden (technisch/organisatorisch) er zijn om dit proces betrouwbaar maar ook snel(ler) vorm te geven.;*
- *Pas de standaardboodschappen van NL-Alert aan en voeg een eerste duiding toe van getroffen dan wel bedreigd gebied;*

Samenredzaamheid omwonenden Chemelot
Naar aanleiding van het veiligheidsincident op Chemelot op 3 augustus jl. heeft de gemeente het initiatief genomen om van omwonenden van Chemelot, c.q. de wijkplatforms van Lindenheuvel, Zeeheldenbuurt en Krawinkel te luisteren naar hun ideeën over hun veiligheid.

Deze omwonenden gaven aan dat zijn zich er van bewust zijn dat wonen naast een industrieel complex risico's met zich meebrengt én dat zelfredzaamheid inwoners helpt met deze risico's om te gaan. Zelf noemen zij dat SAMENREDZAAMHEID. Hun ideeën hierover ontstonden al in 2017 toen deze samen optrokken met de gemeente om – met succes - het waarschuwings- en alarmeringssysteem (WAS) in stand te houden.

Vanuit dit beeld is op 6 november jl. een werkbijeenkomst georganiseerd, vanuit de intentie dat Chemelot, de Veiligheidsregio en de gemeente Sittard-Geleen ondersteuning bieden aan omwonenden om hun zelfredzaamheid te vergroten. De oogst van de werksessie waren de volgende vier doelen:

- een groeiend netwerk van ambassadeurs in de wijken, die de boodschap én de acties van zelfredzaamheid als een olievlek laten groeien in eigen wijk en in andere wijken;
- de dingen die nodig zijn om samenredzaamheid te vergroten, zoals effectieve alarmering en beschikbaarheid van (voor iedereen duidelijke) informatie;
- de bewustwording van alle inwoners en ondernemers in de buurwijken van Chemelot over de veiligheidsrisico's die horen bij het chemisch industrieel complex én wat zij zelf kunnen doen voor hun eigen veiligheid in de eerste uren na een veiligheidsincident;
- Oefenen, oefenen en nogmaals oefenen in het handelen bij veiligheidsincidenten; Dat kan bijvoorbeeld op scholen, bij verenigingen, in winkels en in woningcomplexen met veel ouderen;

Voor elk van deze doelen verrichten inwoners, Chemelot, Veiligheidsregio en gemeente gezamenlijk acties, met telkens één van deze partijen als voortrekker en de anderen als ondersteuners.

Een belangrijk uitgangspunt is dat ideeën in het klein getest worden getest. Als inwoners tevreden zijn over het testresultaat kan er een vervolg zijn op een grotere schaal. In de wijk zelf en daarna in andere wijken in Sittard-Geleen en in de buurgemeenten.

Een ander belangrijk uitgangspunt is dat een ieder de voortgang van het proces kan volgen. Op de website van de wijkplatforms is hier een goed instrument voor.

Los van dit proces over de samenredzaamheid van omwonenden, zal het vaker zijn dat omwonenden vragen hebben omtrent Chemelot. In de persoon van stadsdeelmanager is May Jung het aanspreekpunt voor omwonenden. Als er vragen zijn die op een bepaald moment bij veel omwonenden spelen zal de gemeente – in samenspraak met de wijkplatforms - maatwerk leveren om deze vragen te beantwoorden. Dat kan in de vorm van een informatiebijeenkomst of berichten op de website of een brief/folder voor omwonenden.

Schuillocaties voor omwonenden Chemelot
Naar aanleiding van het recente incident op 3 augustus bij Chemelot, waarbij een wolk stikstofoxide ontsnapte bij de salpeterzuurfabriek, hebben gemeente Sittard-Geleen en Brandweer Zuid-Limburg bezoeken aan maatschappelijke instellingen rondom chemisch industrieterrein Chemelot gebracht.

Bezocht zijn ca. 15 maatschappelijke locaties die zich binnen 1,5 kilometer van de installaties van Chemelot bevinden en waarbinnen groepen verminderd zelfredzame personen verblijven, zoals basisscholen (incl. buitenschoolse opvang), kinderdagverblijven en woonzorgcentra.

Het doel van de bezoeken is meerledig. Geïnventariseerd is:

1. Of de (bedrijfshulpverleners van de) maatschappelijke locaties weten hoe te handelen
2. wanneer de sirenes gaan (uitschakelen ventilatiesysteem, sluiten ramen en deuren etc.) en of
3. dit geborgd is in het BHV-noodplan.
4. Of het ventilatiesysteem van de gebouwen (al dan niet centraal) is af te sluiten.
5. Of de locaties bereid zijn om te dienen als schuil- (en/of opvanglocatie).
6. Ervaringen met het waarschuwings- en alarmeringssysteem (WAS): aandachtpunten en behoeftes.

Schuillocaties zijn gebouwen waar mensen in de nabije omgeving snel in ondergebracht kunnen worden wanneer het WAS-alarm gaat. Schuillocaties zijn in beginsel bedoeld om onderdak te bieden voor enkele uren (vanaf het moment dat het WAS-alarm gaat tot het moment dat het sein veilig wordt afgegeven). Schuilen is niet hetzelfde als crisisopvang. Crisisopvanglocaties zijn bedoeld voor de duur van 72 uur, bijvoorbeeld wanneer mensen hun huis moeten verlaten in het kader van een brand.
De bezoeken werden als positief ervaren en hebben een bijdrage geleverd aan het risicobewust zijn en het overdragen van kennis met betrekking tot het juiste handelingsperspectief. Wel zijn er nog enkele vervolgacties nodig.

Het bezoek aan de (mogelijke) schuillocaties sluit aan op het uitgangspunt van omwonenden om zelf/samenredzaam te zijn. De resultaten en de acties worden afgestemd met de inwoners van het SAMENREDZAAMHEID proces, c.q. de wijkplatforms van Lindenheuvel, Zeeheldenbuurt en Krawinkel.
Deze gaven al aan dat er ook de zelfredzaamheid (en ondersteuning) van kwetsbare groepen zoals ouderen in verzorgingshuizen en kinderen op scholen verbeterd moet worden.

Verbondenheid Chemelot en het centrum van Geleen.
Het centrum van Geleen is bij uitstek de plek waar onze gemeenschap samen met de (kolen)industrie groeide. In de transformatie naar een groene samenleving kan de historische verbondenheid van industrie en het centrum van Geleen nieuwe betekenis krijgen. Om die reden roept het college van B&W de Chemelot Campus op om samen te onderzoeken of het centrum van Geleen kan worden ontwikkeld tot uitbreidingslocatie voor bedrijven en instellingen, die een nauwe band hebben met de chemische bedrijvigheid en innovatie. Kortom bedrijven die passen binnen het ecosysteem van Chemelot en de Brightland Chemelot Campus.

Burgermanifest Veiligheid rondom Chemelot
Het burgermanifest is in september 2018 opgesteld, volgend op het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid. Het burgermanifest roept op om het volgende te bereiken:

- *Schadeafstanden terugdringen tot de terreingrenzen van Chemelot;*
- *Geen uitsluiting van herontwerp en/of verplaatsing van installaties of activiteiten van Chemelot;*
- *Er moet rekening worden gehouden met externe en lange termijn risico's en hun mogelijke gevolgen;*
- *Niet rangeren met gevaarlijke stoffen binnen de bebouwde kom en niet meer vervoer van gevaarlijke stoffen door de bebouwde kom dan door andere gemeenten op de route;*
- *Op de Campus werken alleen mensen die daar persé moeten zijn;*
- *Geen verdere uitbreiding Chemelot ten koste van stedelijke bebouwing;*
- *Raadpleging van omwonenden bij alles dat voor hun direct of indirect van belang is;*
- *Bij incidenten hanteert de gemeente een onafhankelijk protocol;*
- *Veiligheidsvoorzieningen gericht op en voor omwonenden;*
- *De omgevingsveiligheid en andere leefbaarheidsaspecten als belangrijkste uitgangspunt hanteren waarbij verslechtering bij vergunningverlening onaanvaardbaar is;*
- *Berekening van risico's, gevolgen, geluidbelasting en andere milieuzaken door onafhankelijken;*
- *Reparatie van door de OVV vastgestelde 'omissies' totdat dit nationaal geregeld wordt;*
- *Hulpverlening aan omwonenden behoort een prominente plaats in het rampbestrijdingsplan Chemelot in te nemen waarbij hun zelfredzaamheid niet wordt overschat;*
- *Transparante en toetsbare registratie van alle bestaande en nieuwe afspraken met Chemelot.*

Deze raadsinformatiebrief startte met de uitspraak van de provincie en de drie gemeenten dat deze de ambitie van Chemelot 2025 ondersteunen dat Chemelot de meest duurzame, de meest competitieve én de meest veilige industriesite van Europa wordt. In de veiligheidsambitie staat het belang van werknemers en inwoners centraal.
Bij de realisatie van deze ambities zijn de bovengenoemde punten uit het burgermanifest waardevolle inbreng voor de competitiviteit, duurzaamheid en veiligheid van Chemelot ten gunste van de welvaart en het welzijn van onze inwoners.

Het burgermanifest werd eerder besproken in de raadsronde van november 2018.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Sittard-Geleen,

[redacted]

[redacted]

Bijlagen

Bijlage 1:	Rapport Onderzoeksraad voor Veiligheid: '*Chemie in samenwerking - Veiligheid op het industriecomplex Chemelot*' (2018);
Bijlage 2:	Notitie (september 2019) van de Onderzoeksraad voor Veiligheid over de concretisering van de aanbevelingen die deze in 2018 deed;
Bijlage 3:	Veiligheidsprogramma Chemelot 'Samen bewust veilig'; zie ook www.chemelot.nl/bewustveilig/samen-bewust-veilig
Bijlage 4:	Veiligheidsvisie Chemelot en omgeving van provincie Limburg, gemeente Beek, gemeente Sittard-Geleen en gemeente Stein;
Bijlage 5:	evaluatierapport crisiscommunicatie bij veiligheidsincident 3 augustus